

SAPTE TURNURI - DESPRE PUTEREA SI VULNERABILITATEA ARHITECTURII

Arhitectura, Februarie 2005

Anselm Kiefer, I Sette Palazzi Celesti/ Cele Sapte Palate Celeste
Hangar Bicocca, Milano, octombrie 2004- februarie 2005

Cam ce aer ar putea avea, o arhitectura fara functie? Fara utilizatori, fara nevoi, fara restrictii? O arhitectura suficient de puternica ca sa isi creeze lumea ei proprie, si ca sa anuleze granita intre exterior si interior? Poate sa existe, o asemenea arhitectura? Poate ea sa transmita un mesaj cu implicatii potential fundamentale pentru arhitectura normala, cea care are o functie, utilizatori, nevoi si restrictii, si in general creaza o granita intre interior si exterior?

In mod normal nimeni nu asteapta usi obisnuite sa conduca spre alte lumi.

Totusi exista o asemenea usa, deschidere minuscula in zidul unui hangar invelit in tabla ondulata, intr-o fosta zona industriala milaneza.

Lumea spre care ea se deschide nu e o lume familiara. E o lume fara limite vizibile; un ocean de intuneric locuit doar de citeva creaturi ciudate, inalte, pline de forta, dar vulnerabile si timide. Fiecare, imobila sub un fascicol de lumina inghetata; pentru ca fiecare are, deasupra capului, un mic si rece soare personal. Creaturile sint cladiri, un fel de turnuri stingace, inalte de patru-cinci etaje, facute din cuburi de beton prefabricate si suprapuse.

Nu e clar daca turnurile sint in ruina sau doar neterminate. Sugereaza acelasi tip de forta de neinteles care emaneaza din ruinele civilizatiilor disparute. Miturile lor sint uitate si zeii lor sint morti, dar ele continua in evocarea lor, in gol, neascultatate de nimeni.

Mesajul turnurilor e concomitent extrem de grav si uimitor de linistit. E un mesaj despre lumi pierdute, si despre cum nu exista lumi pierdute. Despre alarme apocaliptice si eternitate plina de pace.

Rareori o opera de arta devine arhitectura. Turnurile lui Kiefer o fac. Scara si materialitatea lor sugereaza cu claritate cladiri. Repetitia unor forme similare creaza un ritm tipic arhitecturii. Inainte de orice, ele definesc, clarifica, dau sens spatiului din jurul lor. Ele *creaza* spatiul. Un spatiu care e un mic univers concentrat - ca orice respectabila biserică sau catedrala. Dar cu mult mai putine certitudini.

Turnurile pot transforma spatiul in arhitectura dar ramin indiscutabile simboluri ale unei arhitecturi disfunctionale. Ele amintesc ruine pentru ca sint o arhitectura care si-a pierdut sensul. Sint doar niste ziduri in asteptarea caderii. Turnurile sint o arhitectura in agonie.

Asta e ceea ce vezi cind intrii in lumea celor Sapte Palate Celeste ale lui Anselm Kiefer.

.....

Una din caracteristicile fundamentale ale actului artistic este puterea lui de a se explica pe sine insusi, fara mijloace suplimentare. O opera de arta comunica cu o zona profunda din constiinta celui ce o priveste. In mod sigur e cazul instalatiei lui Kiefer la Milano. Forta ei e atit de mare incit cuvintele par doar adaosuri inutile. Dar asta e doar o jumătate de adevar; caci o imagine mai completa a artistului si operei lui poate aduce la lumina noi niveluri de intelegere.

Cioburile de sticla risipite pe podea linga unul din turnuri nu sint geamuri sparte. Sint stele cazute. Foile de plumb strivite intre blocurile unuia din turnuri sint carti de plumb, tema recurenta in opera artistului german.

Turnurile nu sint sapte la numar doar pentru ca s-a terminat betonul pentru urmatoarele; ci pentru ca ele reflecta partea superioara a Cerului, asa cum e vazuta de Cabala. Aceasi sursa de inspiratie e la originea numelor turnurilor. Instalatia e materializarea unei viziuni spirituale venerabile, adusa in actualitate de beton si lumina fluorescanta - evidente citate ale spatiului urban, si de dimensiunile standardizate ale containerelor de TIR care au servit drept cofraj - artificiala sectiune de aur a vremii noastre.

Fara voce turnurile vorbesc despre arhitectura.

Ele spun ca arhitectura, ca forma de arta, nu e in mod necesar dependenta de functie - pe care timpul o poate face irelevanta.

Ca arhitectura schimba mediul in care e instalata in mult mai mare masura decit intelegem in mod obisnuit.

Ca simboluri profunde si vii, cind sint puse la baza arhitecturii, o pot incarca cu o emotie clar si imediat perceptibila, chiar pentru cine nu e familiarizat cu intelesul lor direct. Ca nu ne putem permite sa uitam ca arhitectura este o arta, chiar si in pofida ei insisi. Ca mijloacele de exprimare ale arhitecturii ca arta sint uimitor de simple si incredibil de puternice. Ca o cladire e o reflectie a omului pentru ca nici ea, ca si el, nu e nemuritoare.

Au dreptate turnurile? Zic ele, cel putin, exact ce a intentionat creatorul lor?
Nu stiu; dar in mod sigur o zic cu o delicatete neasteptata, si cu toata puterea colosala a sapte turnuri de beton, inalte de patru-cinci etaje.

I Sette Palazzi Celesti ocupa 7000 de metri patrati si marcheaza transformarea Hangarului Bicocca din hala industriala in spatiu expozitiv dedicat artei contemporane. Anselm Kiefer, unul din cei mai prestigiosi artisti contemporani, nascut in Germania in 1945, traieste si lucreaza la Barjac, Franta. Operele lui au fost prezente in numeroase expozitii in Europa si Statele Unite.

Imagini ale expozitiei din Hangarul Bicocca. Foto Irina Suteu.

copyright © Stefan Davidovici and Irina Suteu 2004